

# Pedagogická komunikace

## 8. lekce: Facilitace skupinové práce

Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D.  
lojdova@ped.muni.cz

# Facilitace

- ▶ Co si představíte pod pojmem facilitace?
- ▶ Jaké lze použít alternativní termíny pro tento proces?

# Facilitace

- ▶ facilitace je způsobem vedení skupinových setkání
- ▶ facilitovat znamená ulehčovat, v kontextu práce se skupinou ulehčovat tak, aby se skupina diskutujících dostala k tomu, k čemu se sešla.
- ▶ facilitace zohledňuje charakteristiky skupiny, množství času k dispozici, a zvláště cíle a výstupy setkání

# Role facilitátora

- ▶ 1. Stanovte pravidla
- ▶ 2. Stanovte role
- ▶ 3. Vystupujte neutrálně
- ▶ 4. Nehodnoťte kvalitu návrhů
- ▶ 5. Navrhujte postup diskuse
- ▶ 6. Soustřeďujte pozornost na probírané téma
- ▶ 7. Zajišťujte, aby byl každý vyslyšen
- ▶ 8. Chraňte účastníky před kritikou a napadáním
- ▶ 9. Neodpovídejte za ŘEŠENÍ, ale za PROCES

# Úlohou facilitátora je:

- ▶ stanovit pravidla diskuse
- ▶ stanovit pořadí projednávaných záležitostí
- ▶ vyzývat účastníky k vyjádření,
- ▶ navrhopvat procesy řešení a rozhodování o výsledku,
- ▶ výsledky zaznamenávat a v klíčových momentech stručně shrnovat
- ▶ zabezpečit, aby porada skončila včas a měla jasné výsledky ve formě úkolů, které jsou srozumitelné, měřitelné, přijatelné, realistické a termínované, přidělené konkrétním osobám.

# Facilitátor

- ▶ Facilitátor má nástroje, které podporují efektivní diskusi, definování problémů, hledání a zvažování řešení a efektivní rozhodování ve skupině.
- ▶ Co je to za „nástroje“?

# Otevírající otázky

- ▶ Otevírací otázka je ta, na kterou se nedá odpovědět jednoslovně „ano“ nebo „ne“.
- ▶ Tyto druhy otázek začínají příslovcem „jak, kdy, co, kdo, proč, čím, jaké, které, čím“
- ▶ Příklad: Žáci ve Vaší třídě plnili skupinový úkol. Nyní jste se s nimi sešli a reflektujete proces plnění úkolu. Uveďte několik otevíracích otázek.

# Otevírající otázky


- ▶ Co je dobré a co se nepovedlo?
- ▶ Co byste příště udělali jinak?
- ▶ Jaký je Váš pohled na toto potenciální řešení?
- ▶ Jak by se to změnilo, kdybyste to udělal jinak?
- ▶ Co by se mohlo udělat, abychom předešli těmto chybám?
- ▶ V čem je problém?
- ▶ Můžete mi o tom říci něco bližšího?



# Zavírající otázky

- ▶ vedou k odpovědi ano/ne, nerozvíjí diskusi
- ▶ Jaké otázky byste položili na závěr (po vyučovací hodině, po splněním úkolu, po realizované aktivitě...)?

# Zavírající otázky

- ▶ Bylo to srozumitelné/nesrozumitelné?
  - ▶ Máte nějaké otázky?
  - ▶ Napadají vás teď nějaké otázky?
  - ▶ Chcete k tomu ještě něco dodat?
  - ▶ Všimli jste si ještě něčeho dalšího?
- 

# Přesměrovávací otázky („bumerangové“)

- ▶ Účastníci často dávají facilitátorovi otázky, kterými si chtějí potvrdit vlastní postřehy nebo nápady
- ▶ Pokud facilitátor dojde k přesvědčení, že odpověď na otázku by měla najít skupina, může použít „efekt bumerangu“, tj. vrátit otázku zpět skupině
- ▶ Jak hodit „bumerangovou“ otázku?

# Přesměřovací otázky

- ▶ Co si o tom myslíte vy ostatní?
- ▶ Myslím, že to souvisí s tím, co řekla Helena předtím. Heleno, co si o tom myslíš?

# Parafrázování a otázky na objasnění

- ▶ V určitém stádiu diskuse potřebuje facilitátor udělat shrnutí nebo objasnění týkající se diskutovaného tématu.
- ▶ Proto je vhodné v tomto stádiu dávat otázky na objasnění, tj. vlastními slovy zopakujte, jak jste porozuměli tomu, co řekl někdo druhý. Zeptejte se, zda jste význam pochopili správně. Je-li třeba, požádejte o další informace.

# Otázky k lekci

- 1) Vysvětlete pojem facilitace a uveďte k němu alespoň tři alternativní pojmy.
  - 2) Kdy může učitel facilitaci využít?
  - 3) Charakterizujte otevírající otázky.
  - 4) Uveďte příklad bumerangové otázky.
- 